

Numărul 13 Oradea-mare 26 martie (8 aprilie) 1900. Anul XXXVI.

Apare duminică. Abonament pe an 16 coroane, pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Ziua învierii.

Epilog dramatic în 3 acte
de

Henric Ibsen.

(Urmare.)

Maja. Cum nu? O, te cunosc așa de bine, Rubek, așa de bine!

Rubek. Cred că știi deci și la cine me gândesc.

Maja. Negreșit.

Rubek. Ei?... Te rog..

Maja. Te gândești la aceea ce ți-a stat ca model, pentru ca... (Perde firul frasei.) Știi tu că oamenii din hotel o iau drept nebună?

Rubek. Așa deii? Și ce-or fi dicând oamenii din hotel despre tine și vânătorul de urși?

Maja. Asta-i altă vorbă. (Continuă de unde se oprise.) Dar fără indoială că tu te gândiași la dna aceea palidă.

Rubek (holărit.) La ea și la nimeni alta. Când n'am mai avut nevoie de ea, când a dispărut fără a lăsa urme.

Maja. M'ai luat pe mine spre a-i ținea locul. Nu-i așa?

Rubek (fără considerație.) La drept vorbind, cam așa e, Majo. Un an și mai bine, rătăcisem singur, îngândurat. Sfârșisem cea din urmă îndreptare a operei mele „Ziua învierii“ a cutreerat lumea întreagă și mi-a adus glorie și toate celelalte măririi. (Cu mai multă căldură.) Dar nu mai iubiam propria mea operă. M'aș fi dus mai bine în pădurile cele mai întunecate lăsând cununile de lauri și fumul de tămâie ce me umpleau de scârbă și me desperau. (O privește.) În cele din urmă — tu care ghicești gândurile oamenilor — ghicești cred ce mi-a venit în minte.

Maja (disprețuitoare.) Da. Să lucrezi busturi de bărbați și femei.

Rubek (aprobă.) La comandă. Cu mutre de dobitoace în dosul mășcilor — acelea le dedeam gratis, ca supliment. (Zimbind.) Dar nu me gândiam tocmai la asta.

Maja. Dar la ce?

Rubek (iarăși serios.) Întreaga mea activitate artistică, vocațiunea, și tot ce se legă de asta, imi pare lucruri deșerte, fără atragere.

Maja. Și cu ce voiai să le înlocuești?

Rubek. Cu viața, Maja.

Maja. Cu viața?

Rubek. Da. Nu e oare neasemenat de frumoasă viața trăită la soare și splendoare? Și nu-i o crimă să te chinuiești până la sfârșitul vieții în recea și umeda speluncă în mijlocul bolovanilor de pietre și de lut?

Maja (cu un suspin ușor.) Ba da, tocmai așa.

Rubek. Apoi me și îmbogățisem spre a putea trăi din belșug și... la soare. Am ridicat vila de lângă lacul Taunitz și palatul din capitala. De celelalte nici nu mai vorbesc.

Maja (pe același ton.) În cele din urmă m'ai luat și pe mine spre a împărți cu mine toate averile tale.

Rubek (surzind și schimbând vorba.) N'aveam de gând să te duc cu mine pe un munte înalt spre ați arăta toate frumusețile lumii?

Maja (blândă.) O fi el înalt muntele pe care m'ai urcat dar minunățiile lumii nu le-am mai vădut nici acum.

Rubek (ride enervat.) Ce nemulțumită ești, Maja, ce nemulțumită! (Mai viu.) Dar știi tu ce e mai trist din toate acestea? Ți dai tu seama?

Maja (cu oare-care codire.) O fi însemnând că m'ai luat cu tine pentru viața întreagă!?

Rubek. Nu m'aș fi exprimat atât de crud.

Maja. Înțelesul, însc, ar fi fost același.

Rubek. Tu nu știi ce se petrece într'un suflet de artist.

Maja (suride și dă din cap.) O, Doamne, eu nu înțeleg nici ceea ce se petrece 'n mine.

Rubek (neturburat.) Viața mea trece foarte repede, Maja. Așa-i felul nostru, al artiștilor. De când ne cunoaștem, în acești câțiva ani de zile, eu am trăit o viață întreagă. Oamenii ca mâne nu găsesc fericirea în neactivitate, pentru noi viața nu-i atât de simplă după cum ai crede. Trebuie să lucrez într'una, să creez operă după operă, până 'n ultima zi. (Hotărit.) Iată pentru ce n'o mai pot duce cu tine, Majo, cel puțin cu tine singură, nu.

Maja (liniștită.) Cu alte cuvinte — îți sunt o povară.

Rubek (aprinș.) Da. Mi-e greu a mai duce viața alături de tine, me cuprinde oboseala și desgustul. Acum știi totul. (Se stăpânește.) Ți-am spus vorbe aspre și urite. Și recunosc că nu ești tu de vină. Eu ănsu-mi am suferit o schimbare (a parte) trezit la adevărata viață.

Maja (împreunând instinctiv mâinile.) Dar nu s'ar putea să ne vedem fiecare de drumul seui?

Rubek (privind-o surprins.) Te-ai învoi?

Maja (dând din umeri.) La nevoie...

Rubek (repede.) Dar nu-i atâta nevoie, e un mijloc.

Maja (ridică degetul.) Iar te gândești la dama cea palidă.

Rubek. La ea me gândesc într'una — să-ți spun drept. De gând am revădit-o. (Se apropie un pas.) Vreați să-ți destăinuiesc ceva, Majo.

Maja. Anume?

Rubek (ducându-și mâna la piept.) Uite, aici, în pieptul meu e un scrin mititeluț și închis. În scrinul acesta stau visurile mele de sculptor. După dispariția ei, capacul a căzut și l-a zăvorât. Cheia e ră la densa. Tu, dragă Majo, n'ai putut descuia acel scrin în care stau nefolosite visurile mele. Și anii trec și eu tot nu-s stăpân pe acea comoară.

Maja (înăbușind nu ris reuțacios.) De ce nu ordoni să ți se deschidă?

Rubek (nu înțelege.) Maja?

Maja. Ea-i aici acum și o fi venit numai de dragul scrinului.

Rubek. Eu nu i-am spus nimic despre asta.

Maja (privindu-l inocentă.) Ce atâta vorbă pentru un lucru atât de simplu ca ăsta, dragă Rubek?

Rubek. Ți pare atât de simplu?

Maja. De sigur. Întovărășește-te cu acela cu care te potrivești mai bine. (Făcându-i semn cu capul.) Doar mi-o-i găsi și eu un locșor în lumea asta.

Rubek. Unde anume?

Maja (nepăsătoare evasiv.) La nevoie me retrag în vila Taunitz. Dar cred că n'o să ajung până aici: cu puțină bună voință, vom avea loc câte-și trei în casa noastră cea mare, din oraș.

Rubek. Și crești e'am putea-o duce mult așa?

Maja (indiferentă.) O Doamne! De ce să ne batem capul cu asta acum?! De nu s'o putea, pace bună.

Rubek. Ce-are să se 'ntempele de nu s'o putea?

Maja (fără grije.) Ne vom vedea fiecare de drumul ei și ne vom feri una de alta. Îmi găsesc eu ori și când un locșor în lumea asta — numai să fiu liberă, liberă. Să nu duci grijă de asta, dle profesor. (Arată spre dreapta.) Uite-o, uite-o că vine.

Rubek (întoarcă capul într'acolo.) Unde-i?

Maja. N'o vești? Colo. Ca o statuie de marmoră, se apropie de noi.

Rubek (privește într'acolo, punând mâna streasină la ochi.) Nu-i ea însă-și învierea? (Aparte.) Și pe asta am desconsiderat-o, am dat-o uitărei, am înlocuit-o! Ne-bun ce am fost!

Maja. La ea faci aluzie?

Rubek. La nimic. Tu tot n'ai pricepe chiar dacă ți-aș spune.

(Irena vine din dreapta pe platoă. Copilașii ce se joacă în drum, o observă și-i es înainte, inconștient și-o. Unii sînt intimi și încrezători, alții timiți și retrași. Ea vorbește cu dînsii încet, indemnându-i să se coboare la sanator. Copiii aleargă la vale pe un poverniș din mijloc. Irena se apropie de isvor și imoie mâinile în apa răcoritoare.)

Maja (șoptind.) Coboară-te la ea, Rubek, și spuneți-ve unul altuia ce-aveți pe suflet.

Rubek. Dar tu ce faci în vremea asta?

Maja (privindu-l semnificativ.) De azi încolo, imi vîd singură de drum.

(Se urcă 'n sus, după ce a sărit pîriul, rezemată 'n baston. Se oprește lângă Irena.)

Maja. Doamna mea, Rubek te așteaptă colo, sus.

Irena Ce are cu mine?

Maja Te roagă să-i ajuți să deschidă un scrin zăvorât.

Irena. Și i-aș putea fi eu de ajutor?

Maja. El crede că numai dta ai putea.

Irena. Să 'ncerc.

Maja. Da, da, iubită doamnă, trebuie să faci asta.

(Coboară în spre sanator. Profesoara Rubek coboară și el apropiindu-se de Irena de care-l desparte pîriașul.)

Irena (după o pauză mică.) Mi-a spus cealaltă că me aștepti.

Rubek. Te aștept de ani de zile fără ca să știu.

Irena. N'am putut veni la tine, Arnold. Dormiam somnul cel lung și greu, chinuită de visuri urite.

Rubek. Dar acum ai înviat, Ireno.

Irena (tăgăduind.) Îmi simt pleoapele apăsate și acum de acel somn greu.

Rubek. De acum încolo s'or revêrsă și pentru noi zorile.

Irena. Nu cred.

Rubek (insistând.) Dar eu cred, știu chiar. Acum, te-am regăsit...

Irena. Înviată...

Rubek... și schimbată la față.

Irena. Numai înviată, Arnold.

(Pășind pe pietre, el trece la densa pe celalalt mal.)

Rubek. Unde ai stat atâta vreme, Ireno?

Irena (arată în depărtare.) Departe de tot, pe platurile morții.

Rubek (schimbând vorba.) Pe cum vîd, prietena ta nu-i cu tine azi.

Irena (suride.) Cu toate astea prietena mea nu me scapă din vedere.

Rubek. Cum așa?

Irena (privind sfîcioasă în giur.) Ori unde aș merge, ori unde-aș fi, ea me urmărește cu privirea. (Șoptind.) Până ce 'ntr'o buna dimineața o voi răpune.

Rubek. Ai face asta?

Irena. Cu toată inima. Numai să-mi vie bine.

Rubek. Da' de ce?

Irena. Fiind că-i o sriptoroaică. (Misterios.) Închipuește-ți, Arnold, s'a transformat în umbra mea.

Rubek (spre a o liniști.) Lasă, lasă: Fiecare are umbra lui.

Irena. Eu sînt propria mea umbră. (Violent.) Nu me înțelegi?

Rubek (amărit.) Te înțeleg cu prea bine, Ireno?
(Se așază pe un bolovan de piatră din pârâu. Ea rămâne la spatele lui rezemată de jghiab.)

Irena (după o pauză mică.) De ce stai acolo și-ți întorești privirea de la mine?

Rubek (încet, dând din cap.) Ireno, nu mai pot să te privesc, nu mai pot.

Irena. Ei cum așa, din senin?

Rubek. Pe tine te chinue o umbră, pe mine me roade căința.

Irena (cu nu țipăt de bucurie.) Ah!.. În sfârșit.

Rubek (sare 'n sus.) Ce ai, Ireno?

Irena (liniștindu-l.) Sst! Fii pe pace, n'ai teamă. (Inspiră adânc și vorbește ca ușurată de o povară.) Așa. Acum am scăpat. Să stăm de povești ca odinioară — pe când trăiam.

Rubek. Numai de-am mai putea.

Irena. Ședî colea, eu voi șede lângă tine.

(El se așază pe o piatră, ea pe-o altă piatră lângă el.)

Irena (după o tăcere scurtă.) Arnold, iată; m'am întors la tine din țările cele mai îndepărtate.

Rubek. Dintr'o călătorie fără sfârșit.

Irena. M'am întors iar la tine, domnul și stăpânul meu.

Rubek. Acasă, Ireno, acasă, la noi.

Irena. M'ai așteptat mult, Arnold?

Rubek. De unde eram să te aștept?

Irena (privind la o parte.) Firește! Tu nu șcieai nimic. Cum puteai să me aștepti?!

Rubek. Ireno, nu cumva ai plecat de la mine de dragul altuia?

Irena. Nu puteam pleca și de dragul teă, Arnold?

Rubek (privind-o nedumirit.) Nu te 'nțeleg.

Irena. Te servisem cu trup și suflet. Statuia saă cum o botezaseși tu „copilul nostru“ eră terminată. Atunci ț-am depus la picioare cea mai sfântă jertfă: m'am stins pe mine pentru vecii vecilor.

Rubek (cu capul aplecat.) Și mi-ai răpus astfel și viața mea!

Irena (isbușind aprinsă.) Tocmai asta am dorit-o: după ce terminaseși cu „copilul nostru“ să nu mai poți face nimic, absolut nimic.

Rubek. Erai geloasă?

Irena. Mai mult din ură.

Rubek. Ură? În contra mea?

Irena (violentă.) În contra ta, în contra artistului care fără nici un scrupul, fără nici o grijă a furat sufletul dintr'un corp tinăr, plin de viață, de căldură spre a crea... o operă de artă.

Rubek. Tocmai tu me învinovățești? Tu care simțiai ca și mine dorul sfânt de a vedea deseversită opera 'n preajma căreia ne 'ntelnuam în fiecare dimineață ca la o cucernică rugăciune?

Irena (rece, ea mai înainte.) Ascultă, Arnold.

Rubek. Ei, ce-î?

Irena. Până nu te-am cunoscut pe tine, eu nu iubiam sculptura. Și nici atunci nu-mi plăcea arta asta.

Rubek. Dar artistul, Ireno?

Irena. Pe artist îl urăse.

Rubek. Și pe artistul din mine?

Irena. Mai cu seamă pe ăla. Când steteam goală, înaintea ta, te uram Arnold.

Rubek (violent.) Nu, nu-î adeverat, Ireno.

Irena. Te uram pentru că rămâneai atât de impasibil.

Rubek (ride.) Impasibil? Așa cređi?

Irena. Saă cel puțin atât de rezervat. Și fiind că erai artist, numai artist și nu bărbat. (Devine mai călduroasă și vorbește într'un ton mai intim.) Dar pe statuia aceea plină de viață o iubiam, când o vedeam cum răsare din piatra rece, brută și necioplită, căci statuia eră creațiunea noastră, copilul nostru: al meu și al teă.

Rubek (posomorit.) Al nostru eră în închipuire și în realitate.

Irena. Ei veđi, Arnold: din pricina acestui copil am făcut lungul meu pelerinaj.

Rubek (de odată, atent.) Din pricina acelei imaginii de marmoră?

Irena. Eă îi ăic copil; tu ăi-î cum vreî.

Rubek (neliniștit.) Și nu cumva ai voi s'o veđi acum terminată, în marmora „rece“ cum îi ăiceî totdeauna? (Insistent.) Nu șciei că acum e în muzeul cel mare?

Irena. Șciei din auđite.

Rubek. În totdeauna ai avut oroare de muze: le numiai morminte.

Irena. Voi pelerină la locul unde e sufletul și copilul sufletului meu.

Rubek (temător și neliniștit.) Nu trebuie să mai veđi nici odată acea operă. Înțelegi, Ireno? Te implor. Nici odată, dar nici odată.

Irena. Cređi, poate, că vedând-o, voi mai muri odată?

Rubek (mișcă mâinile convulsiv.) Nu șciei ce să mai cred! Nu-mi puteam închipui ca tu să te simți atât de legată de acea statuie, mai ales că tu me părăsiseși înainte de a o termina.

Irena. Eră terminată. De aceea am putut să plec liniștită și să te las singur.

Rubek (iși razemă cotele pe genuchii, și 'ngroapă capu în palme, clătănându-l.) Încă nu eră aceea ce e acum.

(Va urmă.)

IL. CHENDI ȘI C. SANDU.

Melancolie.

Al ăilei rege falnic vrea s'apună;

Cu cea din urmă rază aurită

Atinge mănăstirea învechită,

Iar vântu 'n plopi șoptește: noapte bună!

Și din capela veche, părăsită

Acorduri tânguioase-ablă răsună,

Pe când în ceruri arginția lună

Se 'nalță peste lumea adormită.

Dar tot mai mult duioasa melodie

Se perde până-ce în vânt se stinge

Ce de la răsărit încet adie.

Pare-a vestî c'o inimă se frânge,

Inchisă 'n mănăstire pe vecie,

Par c'o viață fără rost ar glânge.

Ris și plâns.

— Amintiri din copilărie. —

Perdut printre străini, copleșit de afaceri, nu-i așa că puțin timp îți rămâne să cugeti la trecut? — Să cugeti la trecut — la nebunatică copilărie ... și să riști amintindu-ți nesdrăvăniile de atunci, apoi să plângi că acele vremi așa curând au trecut, să plângi asemănându-le cu prezentul.

Perdut printre străini, — povestindu-ți copilăria fără griji, te ajunge nostalgia, — dorul de locurile unde ai petrecut copilăria.

Ah! cât doriam și eu să revăd acele dragi locuri, să-mi revăd amicii din copilărie, mormintele celor ce dragi mi-au fost și căroră drag le eram, să ved ... ruina copilăriei, să me retrag într'un colț al casei noastre închiriate la străini, și regândindu-mi copilăria să plâng neconturbat.

Dorul acesta mi se prefăcuse în boală, nostalgia acestor locuri me chinuia mult.

Și — în vara trecută am plecat pe o săptămână către locurile dorite.

De la stațiunea unde am dat jos din tren eră cale de o jumătate de oră până în satul meu. Eră după prânz, cer senin, am pornit deci pe jos pe cărarea cunoscută spre sat. Inima îmi bătea tare, crecurel plin de amintiri din copilărie. Cărarea ducea pe marginea răcorosului riu Arieș. Unde-i peana măiastră care să serie simțomintele mele de atunci. Eu mergeam spre satul meu. Acolo unde Arieșul, sprintenul riu de munte iese din minții Apusenii ca răsărind frumoasa câmpie a Turzii, să se arunce în brațele Mureșului ca o dornică fetiță în brațele melancolicului tiner adorat, acolo, pe malul drept al râului sătulețul în care mi-am petrecut eu copilăria.

Din anii gângăvirei, de când abia-mi aduc aminte de mine, me știu tot acolo, tot în casa moșului meu, preotul bătrân și cărunț, care își iubiă așa mult orfanul nepotel, care ridea în lacrimi de fericire când me vedea cel mai sburdalnic, cel mai nepăsător între copilașii cu cari me jucam în țernă.

Abia din vorbe înțeleg că eu nu am fost totdeauna în acel sat, că până trăia mama locuiam la oraș și că după moartea ei m'a adus moșul la densul până voi crește de școală.

Apoi muri și tatăl meu, și eu rămăsei definitiv la moșul. Aceste înse numai acuma le știu. Atunci șcieam atât că odată crescui Arieșul mare, — mare, și aducea apa copilași miei între cari eram și eu. Un cocostire m'a luat din apă și m'a pus pe pragul căsii moșului, unde dimineața m'aș aflat. Moșul a voit să me arunce în fântână că eram urit, dar bunica nu m'a lăsat, ei m'a crescut mare.

Acum înse îi pare reu, căci eu sunt reu, reu de tot, spânz căzătorile, me sui pe purcel călare, ba fug căzătorile, ba me sui pe sălci după pu de pasere, ba me dus eu căzătorile ei rei în turn la clopote și trag la ei să zădăresc to bue. Alte nesdrăvăni.

Acese ori gândeam atunci că ved privirea țintă spre ceva, (cea ce și acum încă când me cuget) cum am venit eu pe apă, cum m'a purtat aduce cocostirecul în cioc, și ce eră de me rămas moșul în fântână?

Și nu așa fi creduț de tot, de eu înțiam aceste și bătrânul cantor ce venia sara în pe căzătorile noi. El me privia înse cu serioșitate de sus sprâncanele cărunte și făcea afirmativ din cap.

Și creșeam, creșeam printre bătrâni, alintat și desmerdat și treceaui serile, când bătrânii povestiau, slugile sfărmaui cucuruz, bunica se uită la mine cum leg coceni de coada pisice și rid cum se sbate pisica și se învêrte roată.

Mai târziu me luă bunica în poală și îmi spu-ne povesti cu zine, cu smei, cu „Sfarmă Peatră“, până adormiam.

După ce crescui mai mărișor, mergeam cu pruncii la vale, ne scaldam cu gășcele în companie, ba ne încuream în răsboi cu gășcanii, ba eu vr'un purcel care ne mănecase pâlăriile de pac.

Încălecam apoi pe băț, și eu vergea drept sabie tăiam capetele brusturilor ce treceaui drept unguri.

După victorie adăpam bețele, pardon caii, apoi iar în vale să ne scaldăm.

Cătră sară așteptam să vină cîrda în sat și noi încăleacănd pe biboli ce pacinici și molatec se târaiaui în urma vacilor, mergeam ca niște „Buri“ călare până la poartă unde ne așteptă nuiava în mâna bunicei. Cu nuiava iute ne împăcam, adecă numai eu, desmerdatul, căci ceialalți băcți își luaui regulat „porția“.

Fratele meu eră la școli, pe la Blaș, Brașov, abia vara venia pe acasă. Ah! zile de sêrbătoare când el sosiă. Totdeauna îmi aducea ceva ce șciea că-mi place, așa un călușel de lemn, pe care îl puneam eu fală între boii de tuleri ce îi făceam. El de dragul meu se jucă cu mine în țernă, îmi făcea jucării de tot felul. Când plecă, îmi dădea „crețari“ să nu plâng, iar eu îmi luam pe ei „țucăr“ de la jidovul.

Iarna prindeam pe „Curtu“ la sanie, și drumul prin sat. Și Curtu mergea bine, bietul cățel, numai când îl băteam se culeă la pământ.

Nu avea coadă bietul căne, de acea îl numiaui „Curtu“.

Bietul tovarăș al jocurilor noastre, cât de drag me avea și el. Când îl trăgeam de urechi nu făcea nimic, me purtă și călare, și săria voios de dragul meu. Odată l-am dus și în turn la clopote. Cum urlă sêrmanul, când sună clopotele.

În turn toate colturile îmi erau cunoscute. Câți pu de pasere nu am mai aflat, suindu-me deasupra găurilor unde-i desemnă cîșul.

Fratele meu eră mai așezat, mai gânditor, el simția totuș că e orfan, îl bătea dorul de părinți. Tăcut adeseori îmi făcea jucării, și-mi împlinia toate dorințele, fie cât de extra vagante.

Cum plângea el, când am căduț odată de pe coperișul de paie al șurei. Eu rideam că am căduț pe paie.

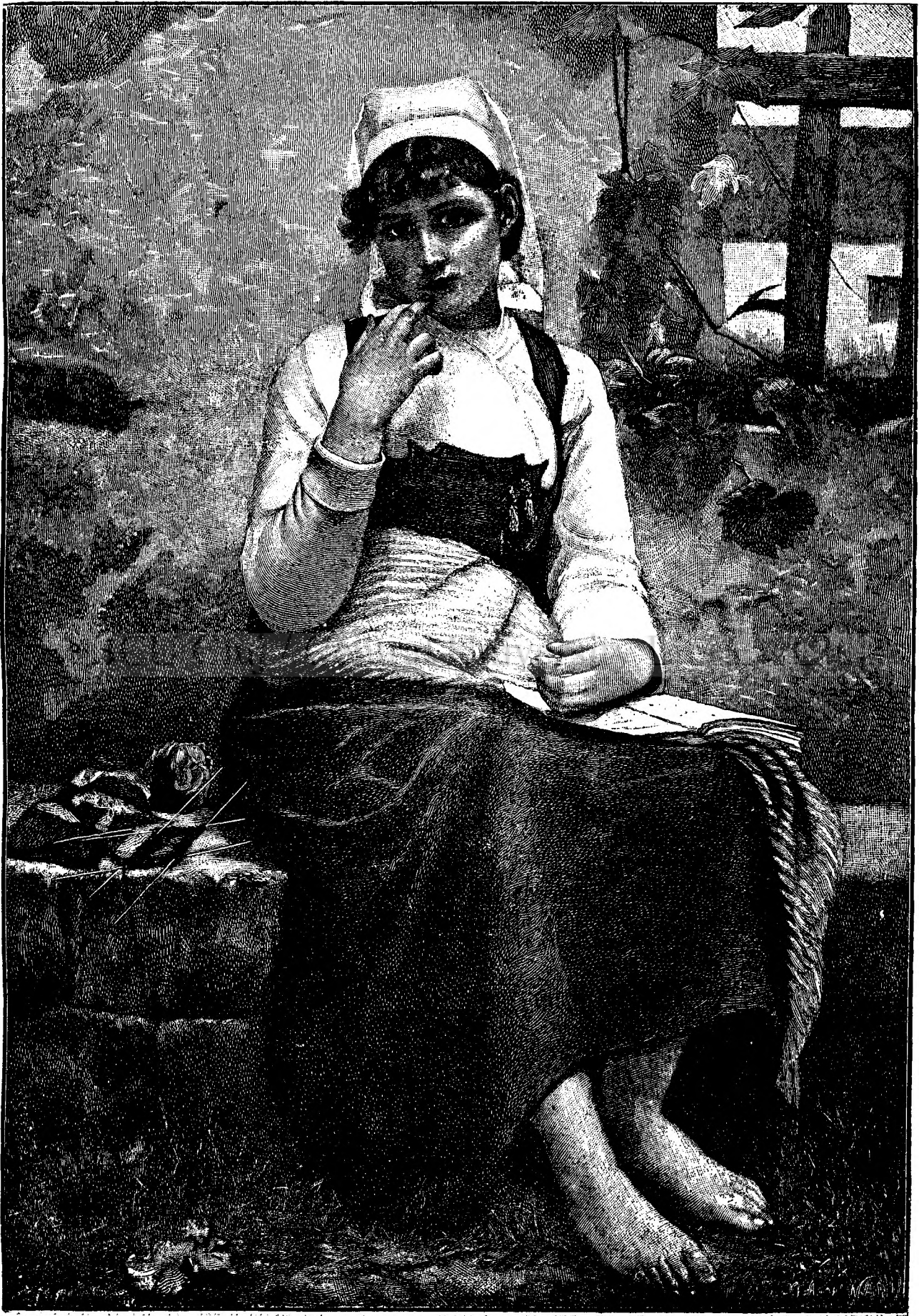
Odată i-am dis să me pună călare pe vițel și el m'a pus, înse ținea cu mâna de funia vițelului. Vițelul înse spêriat se smuci, și o luă la fugă cu mine prin grădină.

Când am căduț de pe el, fratele meu eră mort de spaimă, căci pentru toate ce pățiam eu, „puțul moșului“, el dădea seama.

Dar unde-i peana măiastră care să descrie toate amênuntele unei copilării atât de aventuriară?

Abia în creier le port amintirea împrejmută de simțeminte ce nu se scriu, ce puținii le înțeleg.

Și s'au dus anii pe rënd. Și eu am mers la școli, abia vara veniam acasă. Rënd pe rënd nebuniile de odinioară își perdeau farmecul, me făceam serios. În urmă muri bunica, apoi la un an moșul;

P E G Â N D U R I .

î-am pus în groapă și am plecat pe mulți pe mulți ani în străini.

— Toate aceste îmi trecură prin minte urmându-mă calea spre sat.

În fine sosîi. Eră și de lucru, satul pustiu.

Abia copiii se jucău în țermă, abia bătrânii niși de ani ședeau pe pragul casei lor. Toți priviau în urma necunoscutului străin.

Bătrânii me uitaseră, copiii nu mor ajuns, nu me șicau. Inima îmi bătea tare. Pe aici mai toate erau schimbate. Ulița eră par că mai strîmtă, casele mai mici.

Necunoscut de nimeni am mers de-a dreptul în țintirim. Aici, numai aici eră tot vechea stare. Abia crucile de peatră de la capul morților mei dragi erau puțin mohorite și crescute cu mușchii.

Cuprins de durere am cădut în genunchi.

Soarele scăduse când am ajuns la poarta căsii noastre. Strada eră pustie, porțile erau închise. De sigur sînt duși la lucru câmpului, dar vor veni în curînd. Până atunci ședui pe lavița de la poartă. Aici ședeam adeseori sara, înainte de cină cu bunica.

„Care-î luceafărul, bunică? — „Acela dragă, care lucește așa frumos deasupra turnului de la biserică. Apoi taceam, privind dus, frumosul lucefăr.

Melancolie, gînditor stăteam și acum aici, și singur. Inse părea că aud un glas țainic ce îmi dicea: „Unde ai fost? Ești flăcău? Îți pare bine? — Nu știi cât doreai să fii odată flăcău, atunci când erai copil.

— „Ba șeiu, — ei acum aș vrea să fiu de nou copil, — ori de nu, — aș vrea să adorm, înecet, fără dureri, și sa me pună în ciutirim lângă ai mei, — sînt atât de obosit, atât de pustiu. — Printre aceleași frunze de măr, fremetă aceaș boare, ei eu nu eram acelaș.

Lucrătorii încep sa vină pe rînd în sat. De primul, un barbat tîner, nu-mi aduceam aminte. Inse pe bătrîna de lângă el o cunoșeau.

„Nu vine și badea Costan de la lucru, lele Anica? Aș vrea sa intru în casă, dar ușile sînt închise.

„Ba vine îndată, dsorule, dar spume-mi, de unde îmi știi numele?

„De unde? de unde? — Am dis așa pe ghicite!

Nu aveam voe să întind vorbe cu ei. — Și s'au dus.

La glasul vorbelor noastre audii în curte un lătrat rașușit. — Un căne. — Oare „Curtu“ să fie? Să il chem? Poate și el m'a uitat, și me va mușcă!

Atunci un căne alb, fără coada, sări gardul, și bătrînul veni cătra mine. — Eră „Curtu“. — Voiosul cătel de odinioară eră acum bătrîn și alb.

Eu il strigai pe nume. Cănele se opri puțin, me privi lung, apoi vedui aprindîndu-se în ochii lui o flacăra vie. Me recunoscu. Ca electrisat veni la mine, sări pe lavița, își puse capul în brațele mele privindu-me în ochi.

— Bietul căne, eu me bucur de revedere, ei el de sigur mai mult se bucura. — Il strînsei în brațe, lacrimînd. — Curtule, dragă Curtule, mai trăsesci, me mai cunoșci?

El săriă voios în giurul meu, dînd din coada scurtă. Stătea apoi și me privia țintă, par că ar dice: „Unde ai fost, — de ce m'ai părăsit? Îți mai aduci aminte de jocurile noastre?”

Apoi de nou îmi lingea mîna. Extrem de emoționat, me năpădise lacrimile.

Cum stăteam așa cu „Curtu“ în brațe, aud din susul uliței cîntec vesel. Veniau lucrătorii. Cu sapele la umăr, bărbați și femei, veniau cîntînd.

Toți erau mirați că ce străin șede pe lavița de la poarta lui badea Costan. Între toți inse badea Costan căseă ochi mari și se miră de „Curtu“ cum se împretineșce cu un străin.

Ajungînd lângă mine, toți îmi dîseră bună sara.

„Sara bună — dragii mei. — Bine ea vii bade Costane — de mult te aștept — dîsei eu.

Nici unul nu me cunoșcea. Badea Costan se apropie de mine. „Pe mine me coată Domnu?”

„Da — pe dta, — dar ee, — nu me cunoșceți nici unul? — Așa să fi îmbetrînit?”

Teraniu făcure cerc în giuru-mi și me priviau cu atențiune, Eu mai pe toți îi cunoșeam.

„Nici tu nu me cunoșci Iuănaș? — dîsei unui flăcău. — La olaltă am crescut doară, împreună ne jucam și ne scaldam. — Iuănaș își duse mîna la frunte — „Eu — ba te cunoșce, da acum îmi aduc aminte, dta ești dsorul, — dsorul — nepotul popii care a murit.

„Așa deș, — și eu il cunoșce acum — — dîseră toți.

„Ei — har Dlu! că me cunoșceți — dîsei eu dînd mîna pe rînd cu ei.

Iuănaș, copilul sburdalnic de odinioară acum eră flăcău chipes. El veni la mine, ochii îi lacrimau de fericire.

„Vino la mine Iuănaș, — scumpul meu prieten din copilărie — și îi cădai lacrimînd în brațe. — El me privia mut, el nu înțelegea, nu șicua sbuciumul din pieptul meu.

El, care tot acasă a fost de mic, el nu înțelegea de ce plîng eu.

În poartă am stat mult. — Fetele îmi spuneau naive că ce fecior frumos m'am făcut, badea Costan, că ce catană va mai fi din mine, iar femeile se mirau că ce îngîndurat a devenit sburdalnicul de odinioară.

„Cred — le diceam — străinătatea și pustiul schimbă mult pe om.

Apoi ne-am despărțit, — eu și cu badea Costan am intrat în casă, lelea Floare, nevastă-sa s'a dus de a muls vacile, apoi ne-a făcut de cină.

Intrînd în casă, mi-am rotit privirile în giur. Uite, — în colțul acesta dormiam, aici prânziam, aici me jucam eu coceni.

Aici ședeam sara când cetiam moșului gazete. Într'un colț al grîndei îmi ved numele sculptat în lemn. — E lucrul mînilor mele, — ah, atîția ani nu l'ai șters.

Și lacrimile de nou m'au podidit, lacrimi binefăcătoare. Ca plumbul îmi eră grea inima, părea că se stinge de durere, privind ruina copilăriei. — Dupa eina au venit flăcăii în povești. Povestiam de nesdrăvăniile de odinioară.

Peste o săptămână am plecat. Cu inima îngreunată am plecat iară între străini, pe mulți, — cine șic pe câți ani.

Ci eu adeseori me reintore cu gîndul la acele locuri.

Le reved în enget, atunci apoi plîng, plîng mult, până ce vre-o afacere me smulge brusc din noianul visurilor. Atunci adeseori aș vrea, să am și eu ca mulți alții, inimă de peatră.

Beins 1899.

V. E. m.

Superstițiile în veacul nostru.

Doctorul în teologie Bischofberger a scos de curând în a doua ediție o carte foarte ciudată, care apare ca un anahronism umitor în mijlocul literaturii medicale moderne. Cartea e intitulată: „Administrarea exorcismului după indicațiile ritului catolic“. E vorba, precum se vede după titlu, de... alungarea diavolilor!

Într-o parte a acestei opere, autorul dă un mijloc infailibil de a distinge pe un posedat de un bolnav obișnuit, — căci simptomele posesiunii au multă asemănare cu ale unor boli nervoase, precum e epilepsia etc. Acest mijloc infailibil este... o formula latinească „exorcismus probationis“, prin care se ordonă demonului de a-și manifesta prezența.

Formula este efecă numai în limba latină. Dacă înse rezultatul n'ar corespunde așteptărilor, cauza, dice autorul, este fie că său preotul care administrează exorcismul sau pacientul nu au destulă credință, fie că pacientul a comis un păcat de moarte care l-a predat pentru totdeauna puterii diavolului.

După dr. Bischofberger, e falsă teoria ca păcatul ar fi izvorul posesiunilor diavolești. Dimpotrivă, demonilor le place să chinuiescă mai ales pe cei evlavioși. Până și copiii nu sunt scutiți de demoni, dovada ea ritualul catolic prevede o formulă pentru alungarea diavolilor din copiii posedați.

Pe lângă aceasta mai sînt și locuri, case etc. posedate de drați. Locul unde un omor a fost sevărșit, dacă criminalul a ramas nepedepsit, devine un loc de întelnire al duhurilor rele, un teatru de orgii diabolice, cari pot urma veacuri întregi în dauna locuitorilor și a vitelor. Pentru a alungă pe acești demoni, dr. Bischofberger indică o formulă, tot latinească firește precum și diferitele preparari, foarte migăloase, necesare ca exorcismul să reușească.

Dracii, ne spune autorul, urmaresc cu multa atenție progresele științei, pe cari pun mari speranțe. Într-o zi, pe când un preot se serviă, la alungarea unor diavoli, de aghiasma și sf. mir, el auți foarte deslușit vorbele astea rostite de duhul rău: „Saracul de mine! Credeam ca alifiile astea nu mai sînt la modă!“

Și pe tonul asta urmează toată cartea, aparuta precum am dis în anul grației 1898, la sfârșitul veacului al 19!

E de necredut ca superstițiile pricinuesc înca în zilele noastre nenorociri și crime monstruoase.

În februarie 1893, un țeran italian din imprejurimile Florenței avea o fata care suferia de convulsii isterice. Medicii nu reușiră s'o vindece și atunci țeranul se adresa preotului din sat. Acesta declară ca fata e posedata de demon și recomanda țeranului pe o vrăjitoare bețănă din Florența, care ceră 35 de franci ca să lecuiescă fata. În schimbul sumei, țeranul primi sfatul urmator: „Întoarce-te acasa și aprinde focul în cuptor. Prima ființa care va trece pragul teu este pricina boalei copilei tale. Aruncă-o în cuptor în fața bolnavei și se va lecu!“.

Țeranul ascultă și a doua zi vrăjitoarea aruncă în cuptor pe o biata cerșetoare, care veni să ceară o bucată de pâne. Din fericire niște trecători împedeară sevărșirea crimei.

Acum un an o bețănă Teresa Hleitsch a fost

răstignită în Ungaria, la Pokesaby, fiind că o bănuiau că vrăjise vitele.

Mai deunazi într'un sat lângă Moscova o babă, Daria, de vr'o 70 ani, a fost lapidată fiind că avea darul de a diochia. Asasinii declarară tribunalului că bine au făcut că au omorit-o, căci eră vrăjitoare.

În orașelul Gif, la 15 kilometri de Paris, locuia o fata care suferia de crize isterice. Un medic, d-rul Dumont-Pallier, care o examinase, declară că se poate vindeca și se offeri să o trateze gratis. Dar preotul se împotrivi, pretindend că e vorba de o posesiune demoniacă, și ceru episcopului autorisarea de a practica exorcismul. Episcopul nu numai că dadu autorisarea, dar mai trimise înca un cleric ca să asiste la operație. Cei doi preoți se îmbrăcară în odăjdii și merseră la fața locului. Firește, fata întră într'o criză feroasă și începă să injure în mod grosolan și murdar, ceea ce confirmă pe celesiastici în părerea lor că au a face cu o îndrăcită, ba cu una în care își fauseră sălaş vr'o 28 de diavoli, Satan, Lucifer, Belzebut, Mamon, etc. Numai scandalul făcut de presă puse capet ciudatei ceremonii.

Anul trecut fu arestat la Catana, în Sicilia, un lantar Carmolo, care ucisese 24 de copii, pentru ea stropind pământul cu sângele lor, să găsească comori!

În martie 1894 un lucrător Sâr, fu osândit la 14 luni de inchisoare, fiind că desgropase corpul unui copil de curând inmormântat în cimitirul Moosbach (Bavaria), și îi scosese un ochi, talisman infailibil pentru a se face nevădut.

Câta vreme o să mai treacă până când oamenii vor scăpa de funesta stăpânire a superstițiilor?

Somnul suveranilor. Credem că e interesant pentru cititorii noștri de a șei cum și cât dorm aceia cari au în mână destinele noastre. Wilhelm II al Germaniei doarme într'un pat reglementar de subofiter. Numai perdelele fine ale patului ies din aceasta regula. El se culca la orele 11 seara și, cu o exactitate absoluta, se scoala în totdeauna la orele 5 dimineața. Somnul acestui suveran e foarte agitat. Regina Victoria a Angliei adoarme foarte târziu, cu toate ca se urea în pat pe la orele 10 seara. O dama de onoare îi citeșce până când Morfeți cuprinde în brațele sale pe bețănă suverană. Regina Victoria are un somn liniștit, dar foarte scurt: 3 ore. Tinera regina a Olandei, Wilhelmina, se culcă la orele 11 seara și se scoala foarte de dimineața. La scularea din pat, — urmând exemplul tatălui său, — ea face o preumblare prin par și vizitează bucatăria. Somnul său e foarte liniștit și răsufarea ei foarte ușoară. Ea cuprinde întreg patul în cursul somnului. Regele Leopold II se culca foarte târziu. El petrece jumătate din noapte lucrând și citind. Patul lui e foarte simplu, ca acela al unui burghez. Marele său amic țarul Nicolae iubesc foarte mult patul. Se scoala foarte târziu, afara de casul când are afaceri urgente de rezolvat. El are spațiu de noapte. Camera lui de culcare e mereu luminata ca un salon de recepțiune. Întrebuințea chloralul pentru ca să alunge insomniile. Abdul-Hamid, — cu toate ca nu-i de creștin, doarme liniștit, fara sa se destepce în somn. Somnul lui e adanc ca acela al unui copil. Nică un vis nu-i turbură somnul.

Zahărul ca nutriment.

Savantul german Paul Parey a scos de curând la Berlin o broșură în care dovedește că zahărul are escelente calități de nutriționale.

Zahărul formează un izvor important al puterii musculare chiar și între toate celelalte alimente, în data ce e vorba de a da puteri noue unui corp obosit. Savantul german pentru ca să dovedească afirmațiunile sale, aduce următoarele exemple:

Negrii în plantațiunile de zahăr sunt voinicii când pot gustă sucul de zahăr. Dacă li se detrage aceasta, se înmoaie cu totul.

Un medic militar olandez povestește că într-o expediție din insula Sumatra, soldații își păstrău vioiciunea în marș și în lupte prin faptul că mâncău zahăr. Vânătorii de căprioare, călăuzele prin Alpii Elveției mâncău zahăr și ciocoladă, de oare-ce prin aceasta își recâștigău repede puterile.

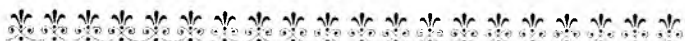
Zahărul este și un aliment pentru popor. Fiecare om care îndeplinește o muncă corporală grea trebuie să se îngrijească a da noue elemente forței sale musculare, ferindu-se însc a-și încărcă stomachul cu mâncări grele. Zahărul e și mai efitin în raport cu beăturile alcoolice.

Lucrătorii din minele engleze mânăcă foarte mult zahăr.

Din timpurile cele mai vechi medicii dau mult zahăr în medicamentele lor, cu deosebire la friguri (febră).

Gustarea zahărului influințează cu deosebire asupra boalelor de stomac. Deja Hufeland a arătat că bolnavii de stomac să mânănce 30—40 gr. de zahăr după masă.

Cei mai mulți cred că mâncarea de zahăr strică dinții. Aceasta nu e adevărat, de oare-ce Englezii și Negrii în țările topice, cari dintre toate popoarele mânăcă mai mult zahăr, se șcie că au cei mai buni dinți. Să ne ferim a gustă dulceturi cu sucuri de fructe. Acestea strică dinții, iar nu zahărul.

Credințe populare.

Din Ineu în Bihor.

Cel bolnav de „haptică” să ia elisă grasă rēncedă de 7 ani și sa o mânăce și se vindeca.

Cel ce seamănă grâu — în ziua aceea nu mânăcă nimic până ce găta de semănat, ca sa nu mânăce paserile grăul.

Pe cine prind frigurile, să omoară un cocoș, rēnza din cocoș să o ușce bine, apoi să o sfarime în mâni și să o bece în apă, apoi îl părăsese frigurile.

Când se descântă cuiva de deochiat în apă cu 9 cărbuni, dacă cărbunii se lasa la fundul apei atunci e sigur că e deochiat, iar dacă cărbunii rămân la suprafața apei, atunci nu-i deochiat.

Cine tușește reu, se ia o rădită să o tae pe de-asupra, apoi să o scobească, — să bage în ea miere galbină, să o acopere cu tăctura ce a făcut de-asupra și să o bage în pământ — ținându-o a-

colo 24 ore, apoi să o scoată și să-i bece zama, și se vindecă.

Cel ce seamănă grâu, să nu seamene cu pālăria pe cap nici să aibă la sine pipă și duhan (tabac), pentru că atunci se face neghină în grâu.

Când mireasa intră mai întâiu în casa bărbatului ei, câte grindii va numără, de la ușe începēnd, atâția prunci va avea.

Pruncul care fură ouē de la părinți și le vinde la jidan, duce norocul găinilor.

Laptele muls mai întâiu după fătutul vacii — precum și unghiile de la vițelul fătut — se dau la vacă să le mânăce și să bece laptele, ca să fie vițelul sănētos și să aibă vaca lapte.

Când pui curechiu în bute pentru iarnă, a 2-a zi să ia 3 linguri de moare și să le țipi pe șpor (candalău) și ȃicē: „Așă să fie de tare curechiu și moarea, precum e de tare focul”.

În ziua când țī-a fătut vaca, dacă-ȃi vine cineva la casă — imbie-l să șazi o leacă, ca să nu bizdărească vițelul.

Pe care-l prind frigurile, să bece pālincă cu lapte — apoi să alerge la o apă curgētoare și să se arunce cu haïne cu tot în ea, și atunci îl părăsese frigurile.

Când cineva dă lapte de la casă fie pe bani fie în cinste, pune o leacă de sare peste el, și ia cu degetul cel mic o leacă și pune pe grindă ori pe țīțina ușii, — ca să nu peară laptele de la vacă.

Dacă loveșci vita cu capētul botēi în splină — și dacă se întēmplă ca pentru lovitura aceasta, — vita pică la pământ, pe locul unde ai stat când o-ai lovit — să-ȃi calcēi palmele cu picioarele (pui palmele sub picioare și le apeși contra pământ) și în data se școala vita.

Cel ce seamănă cânepă, sa se lege la gura — și nu poata grăi nimic până ce a găta de semănat, ca și gura paserilor sa fie înfăcata — sa nu poată mânăcă semēnța.

De feciorul care are la sine argint viu, nu se prinde nici o facatură.

Fata care nu se poate maritā, tea spin și-i întoarce cu rădēcina în sus legându-i de oalța cu tort și ȃicēnd: „atāți pețitori sa am, cāti spin am întors eu cu rădēcina — în sus.

Dacă bea cel pe care-l prind frigurile sor de elisă ars și sdrobit — în apă, îl părăsese frigurile.

Fata care doreșce să se marite după un fecior anumit, merge la gard seara la cina cea mare și anumără 7 pari în gard, iar pe al 7-lea îl scutură și ȃicē: eu scutur paru, paru scuture pământu, pământu scuture pe dracu, dracu scuture pe N. N. de și n'aibă stare și așezare până ce n'o veni la mine să me ceară.

AVRAM IGNA.

De la București.

Sesonul concertelor. Concertul simfonic. O audițiune musicală religioasă. Debutul Aureliei Cioanca. Teatrul Național. Resvan și Vidra. Sapho. Dama cu camelii. Hamlet. Jucătorii de cărți. Diletanții din societate. Ședetoare la Ateneu. Conferințe literare. Enescu.

Suntem în sesonul concertelor. În fiecare săptămână câte trei patru. Celebrități mult puțin cunoscute. Și totdeauna sala Ateneului e plină. Asta arată, că gustul musical este bine dezvoltat.

Duminea trecută am asistat la al treilea concert simfonic dirijat de dl Ed. Wachmann. Splendida sală din palatul Ateneului înșesată de lume ca totdeauna. O priveliște în adevăr admirabilă. Se poate dice fără exagerare, că tot ce Bucureștii are mai distins, se întrunește la aceste concerte. De asta-dată regina, care în parte la toate, a lipsit din cauza de dispoziție.

Programa s'a compus din compoziții de Weber (Uvertură din „Euryanthe“), Beethoven (Simfonia nr. 6.), Wagner (Murmurul pădurei), Saint-Saëns (Tarrantella) și Mendelssohn (nocturnă, scherzo și marș nuptial, din visul unei nopți de vară.)

Cea mai mare impresiune a făcut Simfonia lui Beethoven. Nu trebuie să fii un musicant de profesiune, pentru ca să gusti frumusețile ei. Simți par că respândindu-se în giurul tău un aer de primăvară, care te învoioșează cu razele soarelui, te încântă cu pitorescul florilor și te îmbată cu parfumul său. Fermecătoarea pastorală începe cu deșteptarea sentimentelor voioase la privirea câmpiei; urmează scena la rhulet, cântarea păsărilor; apoi o intrunire veselă a țăranilor, care se intrerupe înse, căci vine furtuna, vijelie; trece urgia cerului și se aude din noti cântul păstorilor și totul se încheie cu expresiunea sentimentelor de recunoștință. Suntem transportați în o lume ideală și numai atunci ne deșteptăm, când auzim în giurul nostru ropotul de aplause.

În acelaș timp s'a ținut în internatul teologie din Radu-vodă un concert de musică religioasă, dirijat de dl G. Chiriac, dirigintele corului de la capela română din Paris, executat de către teologi și de către elevii seminarului central și ai seminarului Nifon, în fața unui public invitat anume de către Pr. Ssa arhiepiscopul Pimen Piteșteanul, directorul internatului.

Au luat parte îndeosebi membrii ai clerului în frunte cu mitropolitul-primat și mitropolitul Moldovei, dimpreună cu mai mulți episcopi și arhiepiscop, Pr. Ssa episcopul Popea cu Rds. D. archimandrit Filaret Musta. Dintre civili ministrul de culte dr. Istrati, secretarul general dr. Pușcariu, mai mulți bărbați de școală și funcționari la ministerul de culte, printre cari s'a remarcat dl G. I. Ionnescu-Gion, Crista Negrescu, Radulescu-Niger și alții; iar dintre compozitorii musicali dnii Musicescu, Brațianu, Podolian etc.

Fiind că s'a adunat lume multa, concertul nu s'a putut ține în sala bibliotecii; ci în marele vestibul din etajul de jos. Aceasta schimbare de locală fost singurul defect al concertului, căci vestibulul nefiind încălzit, era frig.

S'au cântat: Troparul învierii, Să se veselească cele cerești, Sfinte Dumnezeule, Câți în Christos, Doamne mântuește pe cei binecredincioși, Aliluia după Apostol, Heruvicul, Axionul duminical, (Uvine-se cu adevărat, Axionul învierii Domnului, Ingerul a strigat.

Caracterul general al acestor cântări este orientat, cu melodii recitative. Nu sunt compoziții nouă. Numai armonisarea e opera dirigintelui Chiriac.

Mare succes a avut mercuri la 15/28 martie concertul Aureliei Cioanca, dat sub patronagiul reginei Elisabeta.

Când am intrat în sala Ateneului și am vădit toate lojele ocupate și toate stalurile cuprinse, am simțit o bucurie mare, căci acest calduros sprijin n'are decât sa dea un nou îndemn genialei copilite d'ă mai merge mai departe pe cariera pentru care a destinat-o Dumnezeu.

De asta-data sala oferia un spectacol mai interesant decât ori când, prin prezența mulțimeii de fete, pe cari parinții le-a adus ca să se desfeteze în arta unei copilite de etatea lor. Veselie, glume, risete juvenile de pretotindeni, dedată nota marcantă a seratei.

Regina lipsită și de asta-data, din cauza indispoziției sale, dar a ținut sa facă și acuma favoritei sale o surprindere gingașă. Când tinerica concertantă apără pe scena în mijlocul torentului de aplause, de odată i se oferi din partea reginei o papușă națională. Ea primi cadoul, acoperita de aplause nesfârșite, aședă păpușă pe pian și începă sa-și esecute programa.

Aceasta era compusa astfel: Chopin, Rondeau op. 16; Weber, Perpetuum mobile; Milde, Berceante op. 27; Chopin, Vals, în E moll (mi mineor.) (Pausă.) Wagner-Liszt, Spinnerlied, Schumann, a, Des Abends, b, Aufschwung; Liszt, Rapsodia 12.

Care va să dică, întreaga programă menită ca s'o esecute singură, fără nici un ajutor, fără d'ă se intercală și puncte de alți debutanți. O încordare fizică aceasta, care la etatea ei singură te pune în urmărire.

Și mica noastră artistă esecută toate așa dicând jucându-se, fără nici o oboseală, ba la sfârșit mai adăuse și o piesă românească, de dl Iacob Mureșian.

Publicul aplaudă cu entusiasm. Și după una din piese, i se oferira doi porumbei.

La Teatrul Național au început beneficiile. La nici un teatru mai de frunte, nu se mai dau beneficii, căci ele degzaghează arta. Durere, aici se mai susține obiceiul acesta, cu toate că presa îl combate necontenit. Printre ele se dea și câte o reprezentație de valoare mai naltă, în care putem să aplaudăm din inimă.

Una din aceste a fost „Resvan și Vidra“ legenda dramatică a ilustrului nostru Hașdeu. Au trecut trei-deci de ani, de când s'a scris aceasta lucrare. Și n'a pierdut nimic din farmecul său. Frumusețea versurilor îți încântă auzul și-ți deschide o comoară de plăceri. Reprezentarea acestei piese a

fost o adevărată serbătoare a poeziei, care a electrisat tot publicul. Trebuie înse să aducem tributul recunoștinței noastre și artiștilor, în deosebi dsoarei Ciucurescu și dlui Leonescu, cari au jucat cu multă pătrundere. Atât densii, cât și autorul, au fost chemați cu mare entuziasm mai de multe ori înaintea rampei.

O altă sară asemenea foarte interesantă a fost când s'a jucat „Sapho” tragedia lui Grillparzer, cu dsoara Agata Bărsescu în rolul de frunte. Teatrul plin, ovațiunile nesfârșite, plăcerea fără margini. Ne părea că suntem într'unul din marile teatre ale Occidentului, unde arta se află avântată la nivelul cel mai nalt. Jocul, atitudinea, gestul și modulațiunea tonului, toate arată forța marelui talent al dsoarei Agata Bărsescu. Toate aceste se completează admirabil, prin talia sa înaltă și robustă, menita anume spre a înfățișa niște eroine. Dragostea ce a manifestat, ne-a presintat un foc dogoritor; ura ce i-a izbucnit, când a vădit că este înșelată, a cutrierat sala prin puterea sa elementară; iar desperațiunea sa în urmă, plânsul său sfâșietor a stors multe lacrimi. După fiecare act a fost chemată de 8—10 ori; iar după sfârșitul reprezentațiunii, tinerimea i-a făcut ovațiuni la ieșirea din teatru, recitându-i o poezie și petrecându-o cu faclii până acasă la hotel.

A treia sară remarcabilă a fost ceea când s'a jucat piesa „Dama cu camelii” cu dna Aristița Romanescu în rolul prim. Și teatrul a fost plin, dar și eminenta artista a avut una din serile sale cele mai reușite. Dna Romanescu are darul marelor artiste d'a revarsa în jocul său atâta simțire, atâta căldura, atâta pătrundere, că te captivează și involuntar ești dus în lumea unde se petrece acțiunea. Te bucuri și riști, suspini și plângi cu ea, într'atâta te stăpânește, într'atâta te poartă prin toată scala sentimentelor. Dumnezeu i-a dăruit multe și mari calități, dar mai pe sus de toate, ea cel mai strălucit, are darul dicțiunii. Nime înaintea ei, n'a pronunțat încă atât de frumos limba noastră sonoară. Vorba ei îți pare o muzică încântătoare și ademenitoare. Fericit autorul, ale cărui versuri le dice, căci ele capătă un farmec deosebit.

Pe dl Nottara, un alt stâlp al Teatrului Național, l-am aplaudat în „Jucătorii de cărți”, esecenta drama a colaboratorului nostru dl Haralamb G. Lecca și în „Hamlet”, în care rolul Ofeliei a fost ținut iaraș de dna Aristița Romanescu.

Dintre cei tineri, releviez pe dl Dimitriad, care se afirmă din ce în ce mai mult și tinde a relua rolul de prim-amorez, remas fără stăpân de când cu moartea regretatului Manolescu.

Lumea naltă a dat în săptămâna trecută o reprezentație teatrală în sala Liedertafel.

Toate piesele și poeziile ce s'au declamat, au fost scrise de Carmen Sylva; iar rolurile, ținute de doamne și domni din societate.

Au fost de față și regina, cu principele Ferdinand, cu doamnele de onoare și cu adjutanții.

Piesele scrise în nemțește s'au jucat franțuzește. Și dacă ar fi fost numai atâta, n'aș lua act pe aceste pagine de serbare. S'a întemplat înse un lucru neobișnuit în reprezentațiile de diletanți ale societății nalte de aici. Și anume: poeziile reginei, s'au declamat în traducere *românească*.

Aceste poezii sunt: Poșta română, Ochii de co-

pii și Calafat, — traduse în românește de dl Iacob Negruzzi și declamate foarte încântător de dsoara Vidrașcu, acompaniată cu harpa de dsoara Caselli.

Tot dsoara Vidrașcu a mai declamat la fine în românește o poezie de Haralamb Lecca, dedicată reginei.

Să sperăm, că unde a început să pătrundă limba românească, se va ivi în curând și sprijinul literaturii naționale.

În aceeaș sară la Ateneu o ședință intimă, organizată de dl V. A. Urechia, căreia i-a dat numirea de „Sedetoare”.

Au fost invitați numai aceia cari au ținut vr'o conferență la Ateneu. Eră menită a le face o sară intimă, pe care s'o petreacă în conversații, glume, cetiri și cântări, ca în familie.

S'a ținut în sala-de-jos și a reușit esecent. Vlahuță a cetit poezii, Caragiali niște nuvele și schițe umoristice, dl Diamandy a ținut o conferență, iar corul dlui Chiriac a cântat câteva piese religioase.

Intr'aceste s'a servit ceaiu și la sfârșit tot publicul s'a dus acasă mulțumind neobositului vice-președinte al Ateneului pentru aceasta sară plăcută.

Conferințele literare de la Ateneul Român urmează regulat în fiecare joi și duminică sară.

De curând profesorul Șonțu a vorbit despre poetul Grandea, apostrofând în sfârșit indiferența publicului, care nu face posibilă ca operele regretatului poet să se poată tipări.

În aceasta apostrofare înse s'a provocat și la Caragiali, care ar fi susținut undeva tot aceasta.

Dl Caragiali, care ședea în logia comitetului, s'a sculat nervos și urcându-se pe scenă, a declarat publicului, că el nici odată n'a susținut ceea ce s'a ținut de cătră conferențiar.

Tablou.

O altă conferență, la care am asistat, a fost a dnei Smara, cunoscuta scriitoare și colaboratoare a „Familiei”. Atâta lume n'am mai vădit la Ateneu. Sala îndesută în adevăratul înțeles al cuvântului. Și mulți, foarte mulți au trebuit să se rentoacă de la ușe. Eu însu-mi numai grație amabilității dlui Vlahuță, care mi-a cedat locul, am putut să asist.

Dna Smara a vorbit despre impresiunile sale din Italia, cu prilegiul congresului orientaliștilor la care a luat parte. A schițat cu colorii viue tot ce a vădit acolo și a avut mare efect făcând o paralelă între țeranul italian și țeranul român. Nu-i vorbă, tonul în care a vorbit despre acest din urmă a fost prea pessimist, a spus înse multe adevăruri crude, cari au fost subliniate de aplausele sale întregi.

Vorbind despre congresul orientaliștilor, dna Smara a făcut bine meritate elogii dlui V. A. Urechia, care a avut rolul de frunte în aranjarea festivităților românești din Roma. Un entuziasm mai mare n'am mai vădit în sala aceea. Când dsa a pronunțat numele dlui Urechia, întregul auditor a aplaudat frenetic și nesfârșit, însaș conferențiarul a depus caetul din care cetia și a aplaudat dimpreună cu publicul.

— Sub impresiunea entuziasmului, urmă dsa, eram atât de fericită, încât mi se pare că l-am și sărutat.

Un nou vifor de aplause. Serbătoritul aclamat

din toate părțile, se ridică din loja sa și mulțumi foarte emoționat în toate părțile.

Priviam estasiat aceste manifestațiuni, căci este o fericire să vezi respălându-se munca stăruitoare, zelul neobosit și entuziasmul unei vieți întregi.

Enescu, tinerul și deja renumitul compositor, aplaudat cu atâta însufletire înainte de doi ani, se află iarăși la București, dând concerte.

Duminea trecută a dirijat în concertul simfonie marea sa compoziție „Poema română”, primită cu atâta căldură acuma-s doi ani.

Lume multă, fiind de față și regina cu principele moștenitor și suita, s'a întrunit să vadă progresul tinerului artist.

Când apară pe podiu, în mijlocul aplauselor, publicul numai decât observă schimbarea. Băiatul de acuma-s doi ani a devenit un bărbat tiner, cu o aparență mai serioasă și cu o înfățișare mai impunătoare. Aceeș schimbare se observă și în felul conducerii orchestrei. Atunci eră mai timid, mai liniștit; acum dirigiă cu foc, auneori nervos și transportat par că în lumea închipuirii, dând tactul cu bagheta, nuanțând cu mișcarea corpului, cu trasăturile feței, cu cliptul ochilor. Un artist nu numai pătuns, dar și amoresat de arta sa, pe care o simte în tot fisicul seu, care îi umple toată ființa.

Dar ênsaș „poema” a trecut prin schimbare. Autorul a prelucrat-o, lasând afară mult din coloritul cosmopolit, păstrând și mai poleind partea națională. Astfel a devenit mai scurtă și mai românească.

Partea primă începe prin o seară de vară în ajunul unei serbători, pe care o anunță clopotele, iar mai târziu audim cântul preoților și al credincioșilor din biserică. Incetul cu încetul înserează, se face noapte, par că vezi pe cer apărând luna și stelele. Îar din munți audî aievea melancolicul fluier al păstorilor, care ne farmecă audul.

Partea a doua urmează cu un aspect posomorît. Par că nu mai vedem cerul senin și nori acopere firmamentul. Și nu ne înșelăm. Se apropie vijelia. Tunetul bubue și furtuna izbucnește cu toată furia. Inse nu ține mult. A fost numai o furtună de vară. În scurtă vreme încetează cu totul și se ivesc mândrele zori, deșteptând viața nouă și bucurie. Cocoșii încep să cânte din toate părțile „Cucurigu”. Nu peste mult, iată s'aud și clopotele bisericeii din sat, prevestind ziua mare de serbătoare, soarele resare, se face ziua. Poporul evlavios se adună din toate părțile. Și de odată se începe un dans vesel. Melodii populare din cele mai cunoscute se perëndă inviorând toate inimele. Și când veselia e la culme, iată că ritmul trece în hymnul național, un aer serbătoresc umple sala, tot auditorul se scoală și nu e inimă care să nu tresalte de bucurie și nu e mână care să nu aplaudeze cu entuziasm.

Depun și eu condeii să aplaudez.

IOSIF VULCAN.

O victimă a patimilor.

— Ce fel de om e X?!

— E un om orb de amor, mut de invidie, surd de ură, paralisat de mânie și zgârcit de avaritate.

Recepțiunea dluî Erbiceanu in Academia Română

Vineri la 17/30 martie, Academia Română a ținut ședință publică solemnă pentru recepțiunea dluî C. Erbiceanu, ales membru anul trecut în secțiunea istorică.

Au asistat regele, principele Ferdinand, mitropolitul primat, mitropolitul Moldovei, episcopul de Argeș și alți arhieri, aproape toți membrii Academiei, numeros public, dame și domni.

Regele deschidând ședința, dete cuvântul noului academician, dl profesor Erbiceanu, care citi discursul seu de recepțiune, tratând despre „Viața și faptele protosinghelului Naum Râmnicianu”. Dl Erbiceanu descrie în colorii vii starea tristă în care se află națiunea română sub domnia fanarioților, epocă în care sentimentele naționale erau adormite. În chiliile monăstirei se mai află inimi cu simțimente adevărat românești, cari cultivău limba și literatura română.

Acești călugări traduceau din limbă streine cărți bisericești, istorii privitoare la neamul nostru, dând o formă românească graiului nostru. În chipul acesta s'a putut conserva limba în acea vreme de restrițe.

Unul dintre acești călugări literați și cu tragere de inimă către neamul românesc, este și protosinghelul Naum Râmnicianu. Acesta s'a născut în Transilvania la anul 1788, în comuna Iigna de lângă Sibiu. Din cauza persecuțiunilor religioase, familia sa emigră în Valahia stabilinduse în județul Muscel, uude se află deja o veche colonie de Transilvăneni din giurul Sibiului.

Naum Râmnicianu, fiind deștept la minte, fu trimis de către tatăl seu Bucur, care fu numit protopop, la București ca să învete carte. Aici studiă el limba greacă și română și la vârsta de 15 ani fu hirotonit diacon. Mai târziu fu trimis la monăstirea Horezu ca să traducă pentru mitropolia Ungro-Vlahiei condiți și documente scrise în limbă streine. După câțva timp se duse la episcopia Buzăului, de aici la Ploești unde fu director de școală, precum și în alte locuri.

Firea sa îl făcea să nu poată sta mult timp la un loc, ci vecinic în pribegie.

La 1807 face un călduros apel către Români, amintindu-le originea lor daco-romană.

Protosinghelul Naum nu s'a mărginit numai a-și desfășura activitatea pe terenul școlar și literar, ci și pe cel politic, jucând un rol important în mișcarea de la 1821 a eterșilor greci și făcând o vie propagandă pentru unirea românilor.

Naum a scris o mulțime de opere, tratate, poesii, etc., pe cari noul academician le-a adunat de pe la călugări și particulari, și cari se află pe masa sa.

Protosinghelul Naum a murit la 1839 și a fost îngropat la mănăstirea Cernica.

Dl Erbiceanu încheiându-și discursul face elogii regelui, sub a cărui domnie s'a încheiat neamul românesc (aplause.)

Regele suspendă ședința pentru câteva minute și se întreține mai mult timp cu dl Erbiceanu, resfoind prin cărțile protosinghelului Naum, și arătând un viu interes pentru acestea. După aceea regele și principele Ferdinand conversară cu mitropoliții, cu octogenarul academician dl N. Crețulescu etc.

La redeschidere, regele dete cuvântul dluî Dimitrie Sturdza, care în răspunsul seu făcù elogii eru-

ditului profesor universitar Erbiceanu, care a desfășurat și desfășură o mare activitate pe terenul istorico-literar.

Dl Sturdza după aceea arată însemnătatea bisericeii ortodoxe naționale pentru Statul și neamul românesc, și analizează scrierile protosinghelului Naum despre cari dice că sunt strins legate de evenimentele din anul 1821.

După terminarea discursului dlui Sturdza, regele semnă procesul-verbal al ședinței Academiei, apoi se întrețină cu mai multe persoane prezente.

La orele 3 și 10 minute, regele și principele Ferdinand se întoarseră la Palat, însoțiți de dnii adjuțanți regali locot.-colonel Grațosky și maior Demetrescu.

Academia Română.

— Sesiunea generală din anul 1900. —

(Raport special al „Familiei“.)

III

Dl At. M. Marienescu înștiințează prin scrisoare că nu va putea participa la ședințele sesiunii generale din acest an.

Convențiunea capitulațiunii Vidinului. Dl general St. Fălcoian dăruiește originalul convențiunii încheiate între autoritățile române și turce cu ocaziunea ocupării cetății Vidinului de armata română. Acest act prețios are data „Widdin 11/23 februarie 1878“, și este subscris de colonel Fălcoian, șeful statului-major general al armatei române și de Ixzet Pașa, comandantul fortăreței Vidinului.

Dl dr. C. Istrati prezintă exemplare din Expunerea situațiunii ministerului lucrărilor publice la finele anului 1897, vol. I, Căi naționale, București 1899.

De la dl N. Iorga, membru corespondent, se primesc scrierile sale: „Relațiile comerciale ale țărilor române cu Lembergul“, partea I, București 1900; „Un pretendent la tronul muntean, Dumitrașcu vodă Cereel“, București 1900.

De la direcțiunea liceului Petru Rareș din Piatra-Neamț se primește cererea de a se da pentru bibliotecă sa publicațiunile Academiei. Se decide a se trimite toate publicațiunile, dimpreună cu cele istorice Hurmuzaki.

Comisiunea financiară pe anul 1900 se alege în persoanele membrilor Sp. Haret, A. Saligny și Gr. Stefanescu.

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)

PRIMARIA COMUNEI BUCURESCI

Direcțiunea Comptabilității

SITUATIUNEA

Veniturilor comunale la 29 febr. 1900 comparativ cu acelea din perioada corespunzătoare a anului 1898—1899

Capitolul	NATURA VENITURILOR	Evaluarea bugetară anuală 1899—1900	INCASĂRI		DIFERINȚE					
			1899—1900	1898—1899	Plus	Minus				
I. Venituri ordinare										
1	Venituri directe	1440700	965002	51	967253	33	2250	82		
2	„ indirecte (accise)	8177200	7045684	—	7416951	15	371267	15		
3	„ din bunuri comunale	641500	617061	30	624854	40	7793	10		
4	„ „ servicii comunale	1236500	1039209	60	1036552	21	2657	39		
5	Subvențiuni	561252	475569	—	452172	—	23397	—		
6	Contribuțiuni pentru drumuri	1615000	1222297	61	1237992	24	15694	63		
II. Venituri extra-ordinare										
7	Venit. cu destinațiune specială	160875	137498	55	137246	05	252	50		
8	Diferite venituri	116000	141139	91	120681	26	20458	65		
9	Parte din lei 1.296 565. excedentul banesc al Exerc. 1898-1899	727613	727613	40	—	—	727613	40		
—	Rămășițe din exerciții închise	—	107249	84	138437	75	—	31187	91	
Total		14676640	12478325	72	12132140	39	774378	94	428193	61

Se certifică

Plus lei 346.185.33

p. Șeful biuroului scriptelor C. Demetrescu.

* Din excedentul Exerc. 1898—1899.